

From: Scheinin, Martin Martin.Scheinin@EUI.eu
Subject: Kysymyksiä koskien HE 72/2026
Date: 27. April 2026 at 9.20
To: tiedotus.plm@gov.fi

Viestintäjohtaja Niina Hyrsky,
Kansliapäällikkö Janne Kuusela,
Puolustusministeriö

Valtioneuvoston sivuilla julkaistussa puolustusministeriön tiedotteessa annetun ohjauksen mukaisesti käännyn puoleenne lisätietojen saamiseksi hallituksen esityksestä HE 72/2026 vp. Olen kirjoittamassa asiasta oikeudellista asiantuntija-artikkelia sanomalehteen.

Kysymykseni ovat seuraavat:

1. Esityksessä ehdotetut muutokset ydinenergalakiin ja rikoslakiin poistaisivat Suomen lainsäädännössä nykyisin olevat oikeudelliset esteet tuoda Yhdysvaltojen ydinaseita Suomen alueelle tai kuljettaa niitä Suomen ilmatilan tai aluevesien kautta. Asia on ilmaistu esityksen sivun 58 viimeisessä kappaleessa muodossa: "... **tämän esityksen hyväksymisen myötä ydinräjähteitä olisi mahdollista tuoda puolustusyhteistyösopimuksen nojalla Suomeen...**". Jos ymmärrän oikein, tällöin kyseessä olisi kauttakuljetus tai DCA:n 4 artiklassa tarkoitettu "ennalta sijoittaminen" (prepositioning), jota koskevat 2(1) artiklan ja 4(1) artiklan konsultaatiolausekkeet, joiden mukaan USA:n joukot saavat kuljettaa, sijoittaa ennakolta ja varastoida puolustuskalustoa, tarvikkeita ja materiaalia Suomeen, etukäteen ilmoittaen Suomen puolustusvoimille sellaisen ennakolta sijoitettavan materiaalin lajit, määrät ja toimitusaikataulut. Olenko ymmärtänyt oikein tuon lainaamani esityksen s. 58 olevan lausuman soveltamisalan?

2. Jos asia todella on näin, eikö silloin juuri lainaamani kohdan jatkona s. 58 oleva lauseke lupaa liikaa, kun sen mukaan "Suomen olisi konsultaatiomenettelyssä mahdollista ilmaista ne rajoitteet, myös poliittiset, joiden puitteissa tällainen toiminta olisi Suomessa hyväksyttävissä. Yhdysvalloilla on velvollisuus **kunnioittaa Suomen näkemystä siitä riippumatta, onko rajoite poliittinen vai lainsäädäntöön perustuva.**" Eikö DCA nimenomaisesti tee selvän eron 1(2) artiklassa tarkoitettun oikeudellisten rajoitteiden kunnioittamisen (full respect) ja 4(1) artiklassa tarkoitettun muunlaisten näkökohtien "huomioon ottamisen" (consideration) välillä? Jälkimmäisessä ei olisi kyse Yhdysvaltain velvollisuudesta kunnioittaa Suomen kantaa vaan Yhdysvaltain oletetusta päätöksestä toimia siten.

3. Esityksen sivulla 57 on edellä lainatun s. 58 lausuman kanssa näennäisesti ristiriidassa oleva lausuma, jonka mukaan: "Yhdysvaltojen ydinaseiden **sijoittaminen** Eurooppaan perustuu erillisiin valtiosopimuksiin." Olenko oikeassa, kun tulkitsem että tässä sanaa "sijoittaminen" on käytetty eri merkityksessä kuin sivun 58 ilmauksessa tarkoitettu "prepositioning"? Tässä olisi kyseessä ns. "nuclear sharing"-järjestely eli pysyvä ja luonteeltaan strateginen USA:n ydinaseiden sijoittaminen Eurooppaan yhteistoiminnassa ao. valtion kanssa. HE:ssä ilmeisesti tarkoitetaan, että sellainen järjestely ei voisi oikeudellisesti perustua suoraan DCA:n 4 artiklaan? Pyydän vahvistamaan, että olen ymmärtänyt oikein.

4. Jos näin on, eikö HE:n sivulla 57 kuitenkin luvata liikaa, kun hallitus siinä ilmoittaa eduskunnalle: "Valtiosopimus käsiteltäisiin perustuslain 8 luvun mukaisesti. Ydinaseiden sijoittamista Suomeen koskevan valtiosopimuksen voitaisiin arvioida sisältävän lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä ja olevan merkitykseltään niin huomattava, että se **vaatisi eduskunnan hyväksymisen perustuslain 94 §:n 1 momentin mukaan.**" Yhtäkään tähänastisista nuclear sharing -sopimuksista eurooppalaisten valtioiden kanssa ei ole koskaan julkaistu. Sikäli kuin niihin on ylipäätään liittynyt kansanedustuslaitoksen myötävaikutus, tämä ei voine olla tapahtunut valtiosopimusten hyväksymistä koskevassa normaalissa menettelyssä ao. maiden valtiosäännöissä. Suomen valtiosääntö ei ylipäätään tunne salaisia valtiosopimuksia, enkä ymmärrä kuinka sellaisiin voitaisiin soveltaa perustuslain 94 §:ää. Oman tulkintani mukaan DCA:n 1 ja 4 artiklat eivät **oikeudellisesti** sulje pois niiden soveltamista myös ydinaseiden pysyvän Suomeen sijoittamisen perustana, siis ilman uutta eduskunnan käsiteltäväksi tulevaa valtiosopimusta. Tällöin oikeudellisena perustana USA:n ydinaseiden pysyväle sijoittamiselle Suomen alueelle olisi DCA, ja lisäsopimukset olisivat luonteeltaan hallinnollisia eivätkä perustuslain 94 §:ssä tarkoitettuja valtiosopimuksia. Jos tulkintani on virheellinen, pyydän kertomaan millä tavoin.

Parhain terveisin, Martin Scheinin (oikeustieteen tohtori, professori)